

nejši vtisk. Od ust do ust se razlega sedaj sama pohvalna beseda, a mlada srca prekipavajo radosti in sreče! Čuti je tudi vzklike materialne barve: „Ah, kako dobro in bogato smo se najedli!“ — Kdor ve, kako skopji so grizljaji kruha večine naših tržakih otrok, ta umeje tudi ta izraz veselja! Oni, ki niso bili deležni te harmonije dušnih in telesnih užtkov, jih srečnikom niso nevoščljivi, ampak si žele biti tudi sami kdaj prisotni ob tolikih dobrotah. Naj se slej ali prej izpolnijo njihove želje! Slovenskemu našemu učiteljstvu pa, ki je zamislilo to gostovanje ter ga brezhibno in najuspešneje izvedlo, bodi izrečena hvala in priznanje!

— **V kraljestvu pačkov**, Levstik in Župančič. O gostovanju tržaške slovenske mladine v Ljubljani je priobčil tudi ljubljanski „Slovenec“ daljšo oceno, ki jo je spisal in podpisal prof. Adolf Robida. Ocena govori, da je igra spisal Levstik, ne pa Župančič, ker je formalna, ne pa umetniška. Vsekakor je hotel gospod ocenjevalec v svojo recenzijo položiti iskro duhovitosti, ki pa je — ne da bi zažarela v namišljenem učinku — ugasnila v vprašanju: Kaj imata Levstik in Župančič opravili z gledališko igro? Niti eden niti drugi ni napisal nobene gledališke igre, torej stojte Ribičičevi Pački izven Levstikove formalnosti in Župančičeve umetnosti, zakaj z merilom otroških pesmi ni presojeti gledališke igre, četrta je napisana za otroke. To je ravno tako, kakor bi hotel botanik po rožici, ki sem jo vzgojil v lončku na oknu svojega stanovanja, presojati sosedov cvetičnjak! Treba je torej umerjenosti tudi tam, kjer kliče duhovitost na pomoč, ako želimo povedati nekaj posebno originalnega! Sicer pa niso Levstikove otroške pesmi zgolj formalno lepe, nego oklepa forma premnogo umetniške krasote. Na slavo nemu ne smemo vsega družega zametati! — V ostalem pa je Robidava kritika strogo stvarna, zato simpatična, dasi ni v njej besedice o solah Družbe sv. Cirila in Metoda. Ali se je to zgodilo namenoma ali slučajno — tega ne vemo.

Istrske vesti.

— **Hrvatski jezik v Istri.** Puljski „Hrvatski list“ piše: Pred par meseci je pričel državni pravdnik v Pazinu dostavljati sodiščem svoje predloge v nemškem jeziku. Pri tem se zdi, da so njegovi predlogi tudi za stranke, a ne samo za preiskovalne sodnike. Upamo, ker je opustila vlada misel o oktroiranju državnega, oziroma posredovalnega jezika, da nam prizaneso tudi državno pravdnitvo z oktroaji. To se razume, da vlagajo sodišča na državnem pravdnitvu svoje predloge v deželnih jezikih. To je tudi prav in zakonito.

Splošni vestnik.

Turški jezik kot učni predmet v višjih razredih ljudskih šol v Nemčiji. Narodni zastopnik v hesenskem deželnem zboru poslanec Henrich je stavil predlog, naj se pozove državna oblast, da se uvede turški jezik kot neoblegatni predmet v višjih razredih ljudskih šol v Nemčiji. Utemeljuje svoj predlog je trdil Henrich, da so razlogi zanj jasni, če se pomisli, v kako tesno in živahno trgovsko zvezo bo stopila po vojni Nemčija s Turčijo, ko bo drdral vlak iz Berlina v Bagdad in odtod po Tigrisu in Schatt-el-Arabu do obali perzijskega morsklega zaliva.

† **Anton Svetina.** Dne 31. maja t. l. je umrl po daljšem bolehanju v 68. letu svoje starosti v Pliberku na Koroškem g. Ant. Svetina, c. kr. notar. Rajni je prej 10 let služboval na Vranskem, od koder je imel tudi svojo ženo Poldiko, sestro soproge našega tamošnjega tovariša, nadučitelja Iv. Kramarja, iz ugledne obitelji Šentakové. — Pokojni Svetina je v prvi dobi svojega moštva deloval kot ljudski učitelj — bil je rodom koroški Slovenec — ter se je šele pozneje poprijel juridičnih studij. Bil je splošno priljubljen zaradi svoje ljudečnosti in plemenitega svojega značaja. — Bodi mu ohranjen tudi med nami blag spomin!

Književnost.

Dodatek k A. Sičevi oceni prof. Sucherjeve metodične knjige „Das Zeichnen in der Volksschule“. Nekateri po manjkljivosti novjših risarskih navodil. Glavna napaka je pač ta, da avtorji stavijo

*) Bele vrane res, a nahajajo se vendar! Zgled: Pisec teh vrstic je bil pred nekaj meseci pri dr. Globočniku v Kranju. Zdravnik mu je med drugim navetoval, naj ne je preveč kruha. Smehljaje povem zdravniku, da bi ga rad jedel, če bi ga le imel. „Kruha nimate?“ se začudi doktor. „Nad mesec dni ga že nisem jedel!“ — Ko sem hotel plačati, pripomni vrli mož: „Pustite to, jaz imam dovolj denarja, a učitelju, pionirju, prosveti, ne računam ničesar, ker poznam njegove razmere!“ — Čast in slava takemu zdravniku! — P. s.

prevelike zahteve na učence. Navadno je tvarina za eno celo šolsko leto previsoko vzeta. Najdemo pa tudi rastlinske ornamente, ki so namenjene učencem 5. razreda, ki pa delajo še težave manj nadarjenim učencem 8. razreda. Nемеc pravi o takem postopanju: „Es wurde über das Ziel geschossen. Drugi nedostatek je ta, da so risbe (vzorci) izdelani v premajhni meri. Če tudi te risbe ne dobe učenci v roke, je marsikatera tudi za učiteljevo oko premajhna in vsled tega tudi premalo različna, tako — da jo je težko porabi pri risanju na šolski deski, zlasti velja to za rastlinske ornamente, ki jih učenci ne morejo risati brez učiteljevega navodila na tabli. Ako pogledamo starejše risarske predloge, n. pr. „Herdte, Vorlagenwerk für den Elementarunterricht im Freihandzeichnen, 60 Blätter in Folio, 24 Blätter Farbendruck“ ali pa „Petrina, Polychromie — Ornamentik des klassischen Altertums“ — se ne moremo preveč načuditi natančnosti in dovršenosti posameznih risb. To pa največ zaradi tega, ker so izvršene v primernih velikosti. — Pred leti je tudi enketa ljubljanskih učiteljev sestavila podroben učni načrt za risanje. Veseli nas, da se je prof. Sucher pri izdaji svojega dela tudi oziral na to. Ker je pa o tem delu „Učit. Tovariš“ že objavil oceno, omejiti se hočemo le na kratko opazko, ki je v oceni izostala. Avtor nam prav lepo razlaga, kako lahko uspešno porabimo otročje risbe izpredšolske dobe pri šolskem pouku. Jako dobro so tudi izpeljane vporabe iz risanja po naravi, tako n. pr. izvajanje ornamentov iz oblike jabolka, čebulje, klavira, škarij in raznih listov. Oblikoslovne obravnave, se nam pa zde nekoliko preobširne, ker učitelj za tak pouk nima dosti časa na razpolago.

Krepki in nepravilni nemški glagoli. Sestavlja Pavel Novak. Iz knjige: „Nemška slovnica za samouke“, 4. izdaja. Založila Katoliška Bukvarna. V Ljubljani 1917. — Oblikoslovje nemškega krepkega in nepravilnega glagola nudi često težkoče tudi onemu, ki se je že prilastil v nemščini temeljne slovniciške pojme. Zato bo ponatis tega oddelka iz splošno priljubljene „Nemške slovnice za samouke“, ki je ravnokar izšla že v četrti predelani izdaji, dobrodošel vsakemu, ki si hoče utrditi svoje znanje tega važnega poglavja iz nemške slovnice. Knjižica je namenjena kot učni pripomoček v višjih razredih ljudskih šol, kjer manjka učnim knjigam za nemščino takega pregleda. Z njim bo olajšan trud učitelju in učencu. Koristila bo pa tudi nižjim razredom naših srednjih šol, predvsem tam, kjer za nemški pouk ni uvedena Končnik-Fonova knjiga. Glagoli so navedeni v nedoločniku, kateremu sledijo temeljne oblike, te so: 1. in 2. oseba sedanjkova, 1. oseba preteklega časa v določnem naklonu in 1. oseba preteklega časa s pomožnikom „habe“ ali „bin“. V manjšem tisku so v oklepaju dodane najnavadnejše izpeljanke (sestavljenske, pridevniki, samostalniki), kar olajša spominu učenca besednega zaklada. — Cena ponatisu na lepem papirju s širokim robom za opombe je le 40 h.

Razgled.

Ministrska kriza na Ogrskem. Na Ogrskem je odstopilo Tiszovo ministristvo. Nj. Veličanstvo je poverilo sestavo novega kabineta grofu Maricu Esterhazyju.

Nemški otroci na Ogrskem. Posamezni ogrski komititi bodo v počitnicah prevzeli v oskrbo več tisoč otrok iz Nemčije. Komitat Krasso-Szöreny jih vzame 300, mesto Sibinj takisto 300.

„Rane v katoliški cerkvi“. Don Petrič v Splitu je izdal knjigo v vsebino: I. Farizejstvo. II. Klerikalizem. III. Celibat. Razpečevanje knjige je ustavljeno, in cerkvena oblast je suspendirala Petriča za 8 dni od maše, ker je dal knjigo tiskati brez dovoljenja ordinariata.

Saksonska proti Jezuitom. Kakor znano, je bil na Nemškem razveljavljen državni zakon, ki prepoveduje naseljevanje Jezuitov. Saksonska vlada je v Zveznem svetu glasovala proti razveljavljenju in ne bo odpravila lastne, v saksonski ustavi se nahajajoče prevode, naseljevanju Jezuitov. Tako je sporočil naučni minister Beck saksonskega deželnemu zboru, poudarjajoč, da ostane ozemlje saksonske kraljevine Jezuitom tudi v bodoče prepovedano.

Vojvoda Putnik, bivši vrhovni poveljnik srbske armade, je umrl v Nici. Vojvoda Putnik je bil rojen leta 1847. v Kragujevcu. 10 let je bil načelnik srbskemu generalnemu štabu. Reorganiziral je srbsko armado. Svetovna vojna ga je presenetila v Avstriji, a z dovoljenjem cesarja Franca Jožefa I. se je smel vrniti v Srbijo. Po porazu Srbije je bežal v Italijo in sedaj umrl v Nici.

Nemške stranke v Avstriji prihajajo do spoznanja, da je „Nationalverband“ pod vodstvom Wolifa in Hummerja doživel poraz za porazom, da je konec nje-

govji politični veljavi v parlamentu in da bi bilo razbitje „Nationalverbanda“ sploh najboljša pomoč za nemško veljavo v parlamentu. Seve da bi bilo treba postaviti Wolffe in Hummerje z Doberniggom vred na suho.

Hrvatski ban baron Skerlec odstopil. Dne 8. t. m. je podal hrvatski ban baron Skerlec demisijo, ki jo je cesar sprejel. Baron Skerlec je sicer rojen Hrvat iz plemenitaške rodovine, a vzgojen je v madjarskem duhu. Padel je zato, ker je padel isti, ki ga je naredil za hrvatskega bana — grof Tisza.

Grški kralj Konstantin se je odpovedal prestolu v prilog svojemu sinu Aleksandru. Kralj Aleksander je bil rojen leta 1868; vlado je prevzel po svojem očetu leta 1913. Posebno se je odlikoval kot vojskovođa v balkanski vojski. Kraljica je sestra nemškega cesarja in-to ga je menda najbolj oviralo, da ni nastopil proti nam. Korespondenčni urad poroča, da je prišel v Solun bivši francoski minister Jonart in da je imenovan za vrhovnega komisarja Grške: Prvotno je bil določen za francoskega poslanika v Atenah. Ker je imenovan za nadkomisarja jamstvenih velesil, lahko odločno nastopa v imenu vseh zveznih vlad.

Ministrska kriza na Španskem. Infanterijski obrambni odbor v Barceloni je 1. junija izročil ondotnemu kornemu zapovedniku spomenico, v kateri je zahteval, naj vlada tudi v armadi pravičnost in enakost. V izvršitev tega namena so izvolili poseben odbor. Toda člani so bili aretirani in začelo se je proti njim sodno postopanje. Obrambni odbor je na to v omenjeni spomenici izjavil, da je vsa armada sklenila izreči spoštljivo, da hoče izpolniti vse svoje dolžnosti, a s pogojem, da bodo aretovanci takoj izpuščeni in dobe zopet svoje službe ter da se ne zgrade nikake represalije. Dalje želi armada, da se ji naj posveča več dobrohotnosti in da naj se oficijelno prizna odbor kot zastopnik armade. Armada je prosila za dogovor tekot 12. ur. Ta korak je provzročil ministrsko krizo. — Ministrsko krizo na Španskem pripisujejo zahtevi infanterijskega brambnega sveta, da mora vlada neizpremenjeno odobravati njegove sklepe. Vlada je smatrala to kot neznosno nasilje ter je odstopila. Kralj je hotel Garciju Prietu poveriti zopetno sestavo kabineta, ta pa se je zahvalil. Zato je bil Dato poklican v palačo. Nato je prevzel sestavo novega kabineta.

Protinemska gonja na Norveškem. Berlinski filharmonični orkester je nameraval prirediti v Kristijaniji pod vodstvom slavnega nemškega dirigenta Nikischia vrsto koncertov. Norveško časopisje je pričelo proti tej prireditvi divjo gonjo in končno je policijsko ravnateljstvo v Kristijaniji koncerte sploh prepovedalo, češ, da se je bati nemirov, če pridejo nemški umetniki v Kristijanijo. Nemški poslanik je po nalogu nemške vlade proti temu postopanju norveške policije protestiral, toda norveška vlada je protest kratkoma odklonila. Kakor znano, so nameravali prirediti nemški Filharmoniki nedavno svoje koncerte v zapadni Švici. Tudi tam se je namera ponesrečila ter niso mogli dobiti niti v Zenevi, niti v Lausanneu nobene dvorane.

Posvetovanje Poljakov v Stockholmu. „Nova Reforma“ poroča iz Berlina: V Stockholmu je bil otvorjen te dni poljski kongres, ki se ga je udeležila cela vrsta odličnih poljskih zastopnikov iz vseh poljskih krajev: politiki, publicisti, dojamstveniki, posestniki, člani poljskega državnega sveta. Na dnevnem redu čakajo rešitve ta-le vprašanja: — 1. Ali naj se združi Poljska z Rusijo ali s centralnimi državami, ali naj se osnuje kot popolnoma samostojna država? — 2. Ali naj bo Poljska monarhija ali republika? — 3. Če monarhija, kje izbrati vladarja? — 4. Ali naj se zadovolji Poljska samo z ozemljem bivše Kongresne Poljske, ali naj se zahteva združenje vsega poljskega ozemlja, ki je bilo dosedaj pod Rusijo, Avstrijo in Nemčijo? — 5. Kako naj se uredijo finance nove države, ali naj se v tej zadevi prosijo za pomoč nevtralci? — 6. Rešitev gospodarskih vprašanj, predvsem obnovitev onih krajev, ki je je opustošila vojska.

„Južna Avstrija“. Praška „Union“ piše: Dočim zahteva nemško-narodni program, naj bi se na severu države kraljestvo češko razdelilo v kakih 15 okrožij, ki naj bi sprejela funkcije namestništva in deželnega odbora, in bi radikalna smer hotela kar odpraviti namestništvo in deželni zbor, jim je pa na jugu na potu eksistenca blizu čisto slovenske vojvodine Kranjske. Ali, tu se ne da nič doseči ne z delitvijo, ne z zaokroževanjem. Med 520.700 Kranjci avstrijskega državljanstva je summa summarum 27.905 Nemcev. Med 11 političnimi okraji nima niti eden nemške večine, še celo nekdanja kočevska deželica izkazuje dvetretjinsko — slovensko večino! Edino le kočevski sodni okraj ima nemško dvetretjinsko večino: 13.921 Nemcev proti 4689 Slovencev. Zato so Nemci presedlali in so mesto delitve